

lemnitate, et hanc cum reliquo vulgo tantis contigit interesse •solemniis. Quæ largiter flens, et longa suspiria trahens, ante sepulcrum beate viri prosternitur, miseram se ac infelicem nimium conqueritur; cujus nec preces mererentur admitti, nec corporis incommoda solvi. Sed qui quondam mulieris Chananææ, et hujus voluit preces differre, ut importunum illius desiderium, fidei esset experimentum. At vero quoniam beati viri meritis salvari posse non hæsitavit, sed in fide postulans perseve-

ravit, effectum meruit. Erecta quippe divinitus, exclamavit, omniumque silentium clamoribus rupit. Ubi enim ossibus ossa se conjungere disjuncta, et nervorum contractio juncturarum fiebat connexio, non est mirandum quod fragillior mulieris sexus expavit animus. Exurgens itaque a pavimento, recepto vigore, incolumis prævaluit ad propria remeare. Talibus miraculorum, effectibus veraciter cum Christo se vivere mundo testatur vir iste beatus. Amen.

BEATI WOLPHELMI

OPUSCULUM DE SACRAMENTO ALTARIS.

(Exstat supra, Vitæ B. Wolphelmi num. 10.)

VERSUS DE UTROQUE TESTAMENTO.

(Hos quoque Vitæ inseruit Conradus, quos, ut opusculum De sacramento altaris, propter connexionem quæ textui adhærent, seorsim edere nolimus.)

SÆCULO UNDECIMO EXEUNTE, DUODECIMO INEUNTE.

EKKEHARDI URAUGIENSIS CHRONICA,

EDENTE V. CL. G. WAITZ PROF. PUBL. KILON.

PERTZII PRÆFATIO

MONUMENTORUM GERMANIÆ HISTORICORUM TOMO VIII PRÆFIXA.

Scriptores tomo superiori editos, quos sæculo undecimo historiam universalem traaidisse vidimus, jam qui eandem usque ad Conradi III regnum produxerunt Ekkehardus, Sigebertus, annalistæ Erphesfurtensis et Saxo excipiunt. Quorum primo loco primaque vice tenebris ereptus Ekkehardus Uraugiensis prodit. Cujus edendi cum jam ante viginti annos viam quærerem, felici ave contigit, ut codices præstantissimos, quorum ope Annales Heinrici IV et V imperatorum integritati restituerentur, tum vero et codicem autographum priori Chronici parti restituendæ necessarium, et alterum autographum, quo Chronicon ante æque ignotum imperatorum habebatur, editioni nostræ vindicarem, et ita subsidiis ditissimis collectis, fontibus quoque unde Ekkehardus hauserat passim indicatis, codices in classes suas secernere, novæque editionis consilium et rationem in Annalibus nostris t. VII, pagg. 469-509, proponere possem. Via igitur patefacta, editionem inceptam Waitzio nostro, quem post sexennium Monumentis Germaniæ summo cum fructu dicatum jam professoris historiarum publici munus in universitate Kiloniensi ornare gaudemus, absolvendam commisi, et indefessa ejus opera absolutam lectoribus nostris hodie propono. Opere typis expresso, cum mense Septembri anni superioris Pragæ adirem, in Museo Bohemico primus codicis cujusdam incogniti et sæculo XII scripti quaternio

in manus venit, quo principium Chronici Ekkehardiani usque ad Phoronei circiter tempora legi; quem igitur codicibus infra pagg. 14-15 recensitis addas velim. Sigebertus Gemblacensis, paratis editioni novæ subsidiis multis at haud sufficientibus, Bethmannum nostrum restauratorem nactus est. Qui dum Bruxellis in codicem olim Gemblacensem incidit, ipsum Sigeberti et Anselmi autographum esse agnovit, nec solum editionis vere novæ fundamentum posuit, sed supplementa, auctaria, continuationes una cum Roberti de Monte Chronico æque ex autographo descripto adjecit, ex quibus nostrates exterosque historiæ studiosos plurimum emolumentum capturos confidimus. Annales Erphesfurtenses paucis tantum paginis comprehensos ex codice autographo lucidati. Annalista Saxo, cui æque codex autographus, Parisiis anno 1827 a me primo evolutus, fundamento datus est, Waitzii opera textu restituto, fontibus historiæ in margine indicatis, majore quam hucusque fieri solebat fructu historiæ undecimi et duodecimi sæculi investigandæ adhibebitur.

Dabam Berolini in Bibliotheca Regia a. d. iv Kal. Julias a. 1844.

V. CL. G. WAITZ PROŒMIUM.

Ekkehardi historiographi, sæculo xi exeunte, xii ineunte celeberrimi, memoriam nostra ætate oblivione fere obrutam vidimus, ita ut, cum Herimannus, Lambertus, Marianus, Bernoldus, Sigebertus omnium ore voverentur, illius pauci mentionem fecerint et ne hi quidem quis fuerit quæve scripserit satis edocti; in quod, libris ejus historicis editis, deinceps fieri non posse confidimus. Nam quis non primo voluminis hujus aspectu auctorem agnoscat gravissimum, qui paucis annis plura conscripserit opera iisque tam antiquam quam sui temporis historiam amplis illustraverit commentariis? Tunc fortasse in memoriam revocet, jam in libro illo De scriptoribus ecclesiasticis, quem anonymi Mellicensis nomine afferunt, Ekkehardum laudari (1) virum admodum doctum et religiosum, « qui et suam nihilominus chronicam scribit, » et Helmoldum ad ipsum revocare (2) tanquam auctorem qui Heinrici IV et V historiam enarraverit (3). Quod Eccardo ansam præbuisse, ut Ekkehardo opus illud tribueret annalistræ Saxonis nomine inscriptum, monuisse

sufficiat. Nam et hunc et alios errores (4) jam Martenius refutavit (5). Post quem etiam Pezsius accusationem hujus auctoris notitiam nactus (6), neque tamen Chronici edendi consilium exsecutus est, ita ut nostra demum ætate, codicibus undique collatis, quam Ekkehardus in historia conscribenda collocaverit diligentiam quidque libris suis præstiterit, intelligi potuerit (7).

Ekkehardi vitam vero ne sic quidem satis perspectam habemus. Ubi, a quibus sit parentibus natus, nemo tradit. Trithemius solus, qui pluribus locis ipsius mentionem facit (8), canonicum eum fuisse Wormatiensem dicit (9); sed in hoc falsus esse videtur. Pergit enim, Ekkehardum jam tunc cœnobium Hirsaugiense intrare voluisse, sed voto peregrinationis ad terram sanctam suscipiendæ astrictum id perficere nequivisse ideoque mox itineri se commisisse. Quod anno 1101 factum esse ipse Chronico suo narrat. Per Balarum cum magno Germanorum exercitu Constantinopolim perrexit, inde Joppen navigavit, ibique mortalitatem magnam vix evasit,

NOTÆ.

(1) C. 104.

(2) l. c. 40, ap. Leibn. II, p. 574.

(3) Ex his locis et Trithemii testimonio jam Bossius (v. Struvium obs. select. ad universam rem litter. spect. I p. 518), et Baluzius (epist. ad Schilterum, Archiv. I, p. 544) ipsius notitiam habuerunt.

(4) Nam Browerus catalogum episcoporum Hildesheimensium (Vita Godhardi ep. Hild. Mog. 1616. 4, p. 97-101), Leibnitz (SS. R. B., I. præf., n. 46-52) Chronicon epp. Hild. Ekkehardo tribuunt, quem tamen ab alio quem Helmoldus laudat diversum esse hic putat (ib. II, p. 514, n. Præf., p. 52).

(5) Collect. ampl., t. IV, p. 2, 3. Cf. Scheidt Orr. Guelf. III, p. 153, n. 50.

(6) Ex Pezii collectaneis Mayer hausit quæ de Ekkehardo ejusque Chronico scripsit (ap. Hormayr Archiv. 1828, p. 806); quæ recentiores tantum non omnes fugisse videntur.

(7) Cf. præsertim quæ Archiv. vol. VII, p. 459-509 dicta sunt.

(8) Chron. Hirsaug. (a. 1559) p. 129. Ann. Hirsaug. I, p. 278, 344, 367, 390 De SS. eccl., c. 578.

(9) p. 340: Anno prænotato magister Eckardus Wormatiensis ecclesiæ canonicus et scholasticus divino spiritu punctus, mundum cum suis pompis et

vanitatibus pro Christi amore deseruit, veniensque ad Hirsaugiam, sanctæ conversationis habitum suscepit. Erat autem vir in omni genere scientiarum eruditissimus; sub cujus magisterio multi nobiles et ignobiles in omni litteratura magnifice profecerunt. Qui monachus factus, in omni puritate vitam suam instituit, et crescentibus meritis, tandem post annos undecim abbas in Uraugia primus ordinatus fuit. — Et p. 367: Anno etiam præscripto sanctus Otto episcopus Babenbergensis, Christi servus per omnia fidelissimus, inter multa pietatis suæ studia monasterium ordinis nostri suis impensis de novo fundavit Herbipolensis diœcesis, juxta Salam fluviolum, sub honore sancti martyris Laurentii, quod Uraugia nuncupatur et distat a Wirzburg versus aquilonem sex ferme milliariibus; quod tandem perficiens, ut potuit, pro sustentatione servorum Dei dotavit, et abbatem cum monachis de Hirsaugia impetravit. Eckhardus itaque, monachus hujus cœnobii Hirsaugiensis, primus abbas in Uraugiam fuit missus a reverendissimo patre Brunone, vir in omni varietate scripturarum doctissimus, qui, sicut anno Brunonis abbatis secundo supra diximus, primum fuit canonicus et scholasticus ecclesiæ Wormatiensis, deinde monachus sub abbate Gebhardo fieri voluit, sed voto peregrinationis ad terram sanctam